

Tėvynė

The Lithuanian Weekly
PUBLISHED EVERY FRIDAY
By the Lithuanian Alliance
of America

KL. JURGELIONIS,
Editor

DR. M. J. VINIKAS,
Business Manager

YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States \$1.50
To Foreign Countries \$2.00

307 W. 30-th St., New York, N. Y.
Tel. LACKAWANNA 4-5529

PILDOMOSIOS TARYBOS IR PASTOVIŲŲ KOMISIJŲ ADRESAI

Pildomosios Tarybos:

ADV. F. J. BAGOCIUS, Prez.,
253 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

J. K. MAZUKNA, Vice Prez.,
1325 W. North Ave.,
N. S. Pittsburgh, Pa.

DR. M. J. VINIKAS, Sekr.,
307 W. 30-th St.,
New York, N. Y.

ADV. K. P. GUGIS, Izdin.,
3323 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

Dr. J. S. STANESLOW, Dr. Kvot.,
95 N. Main St.,
Waterbury, Conn.

S. MOCKUS, Izdo Glob.,
726 E. 7-th St.,
So. Boston, Mass.

E. MIKUZIUTE, Izdo Glob.,
2121 N. Western Ave.,
Chicago, Ill.

Istatų Komisija:

DR. A. MONTVIDAS,
2400 Madison St.,
Chicago, Ill.

ADV. J. J. GRISH,
4631 So. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

P. DARGIS,
25 Strauss St.,
Pittsburgh, Pa.

Finansų Komisija:

J. P. VARKALA,
3241 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

K. PIKIELIS,
629 - 54-th St.,
Pittsburgh, Pa.

A. S. TRECIOKAS,
314 Walnut St.,
Newark, N. J.

Kontrolės Komisija:

J. V. GRINIUS,
3120 Richmond St.,
Philadelphia, Pa.

KUN. M. VALADKA,
1743 N. Sumner Ave.,
Scranton, Pa.

J. TAREILA,
826 Bank St.,
Waterbury, Conn.

SLA Stovio, Skundų ir
Apeliacijų Komisija:

S. BAKANAS,
2404 Charles St.,
N. S. Pittsburgh, Pa.

P. B. BALCIKONIS,
67 Court St.,
Binghamton, N. Y.

ADV. K. JURGELA,
359 Union Ave.,
Brooklyn, N. Y.

Apšvietos Komisija:

DR. P. GRIGAITIS,
1739 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

M. VAIDYLA,
814 W. 33rd St.,
Chicago, Ill.

J. MILIAUSKAS,
918 Woodward Ave.,
McKees Rocks, Pa.

Labdarybės Komisija:

DR. M. J. VINIKAS,
307 W. 30-th St.,
New York, N. Y.

V. J. KOLICIENE,
2222 Forbes St.,
Pittsburgh, Pa.

M. PAUKSTIENE,
2030 Fell Street,
San Francisco, Cal.

Sveikatos Komisija:

DR. P. ZALATORIS,
6600 So. Artesian Ave.,
Chicago, Ill.

DR. S. A. SLAKIS,
6733 Crandon Ave.,
Chicago, Ill.

DR. I. B. BRONUSAS,
3037 O'Donnell St.,
Baltimore, Md.

Jaunuolių Komisija:

K. MICHELSONAS,
741 McDonough St.,
Brooklyn, N. Y.

O. ZORSKAITTE,
1709 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.

V. BUKANAITIS,
104-40 - 1117-th St.,
Richmond Hill, L. I. N. Y.

Prieglaudos Komisija:

W. J. MORRIS,
839 Arianna Ave.,
Grand Rapids, Mich.

K. POCIUS,
12048 S. Halsted St.,
Chicago, Ill.

J. BRAZAUSKAS,
17309 Maplecliff Rd.,
Cleveland, Ohio

Apie vilniečių šelpimą

NORS APLINKINIAIS keliais tik dabar pirmu syk gavome atsišaukimą iš Lietuvos su prašymu "remti Vilniaus kraštą". Iki šiol ir be tiesioginių atsišaukimų ir be aiškinimų Amerikos lietuviai nujautė ir iš laikraštinių žinių suprato, kad "atgautame" Vilniaus mieste su apeliokėmis daug žmonių buvo vargingame padėjime ir reikalavo pagalbos. Todel Amerikos lietuviai skubiai pradėjo dėti aukas Vilniaus lietuvių šelpimui.

Per kelintas rankas atėjęs dabar iš Lietuvos atsišaukimas, kurs telpa šiame Tėvynės numeryje su mūsų pastaba, nekalba taip, kaip čia Amerikoje mes kalbėjome apie reikalą Vilniaus lietuvių šelpiti, bet vartoja nieko tikro nepasakancius žodžius, ir nei nebando paaiškinti mums klausimus, kurie mums rupi, o butent, kas buvo iki šiol daroma, kas ketinama daryti ir kas reikia daryti Vilniaus gyventojų, lietuvių ir kitų tautybių žmonių, pagelbai jų blogoj padėty.

Išrodo, kad iš pusės Lietuvą atstovaujančių čia žmonių ir net iš pusės "Draugijos", kurios "garbės pirmininke" buk yra ponis Tubelienė, atsinešimas į mus yra toks: "Jūs jauslūs išeiviai tik dėkite aukas, o mes jau žinosime ką su jomis padaryti". Arba kitaip sakant: "Ką mes su aukomis darome, tai ne jūsų biznis. Mes už jas jums galime duoti po Vilniaus "raktą".

Gal Lietuvoje toks atsinešimas į aukotojus yra visai tvarkoje, bet mes čia prie tokio atsinešimo nesame pripratę. Jeigu mes duodame pinigų žmonių šelpimui, tai mes norime ir žinoti, kad žmonės tikrai yra šelpiami.

Amerikiečiai buvo šiek tiek sudėję pinigų Klaipėdos pabėgėlių šelpimui. Tai nebuvo "milijonai", bet visgi buvo pinigai. Geros širdies žmonės juos skyrė labai aiškiam tikslui ir tik tam vienam tikslui: Klaipėdos pabėgėliams šelpiti. Jie labai norėtų žinoti kur ir kokie Klaipėdos pabėgėliai buvo jų pinigais sušelpiti. Iki šiol apie tai negirdėjom iš Lietuvos nei žodžio. Tie pinigai turėjo eiti Lietuvos Raudonajam Kryžiui. Bet mes nežinome, kiek Lietuvos Raudonasis Kryžius tų pinigų gavo ir kas už juos buvo sušelptas.

Vilniaus lietuvių šelpimas gal but yra daug opesnis ir didesnis reikalas negu buvo Klaipėdos pabėgėlių šelpimas. Bet mums tikriaus reikėtų žinoti apie žmonių padėtį ir ko labiausia jiems reikia. Vietoj nieko nepasakanciu žodžių apie "zaizdų gydymą" mums reikėtų gauti paprastais žodžiais pranešimą kiek žmonių reikia pavalgydinti, kiek apvilkti, kiek priglauti. Iš Amerikos suaukoto vilniečiams pinigų jau turėjo nueiti į Lietuvą gal apie \$10,000. Bet mes neturime jokios žinios, kur tie pinigai nuėjo, jeigu jie nuėjo, ar jie pateko kokion privatiskon sąskaiton, ar valdžios, ar Raudonojo Kryžiaus. Mums išrodo, kad su aukomis vilniečiams ir tų aukų sunaudojimu yra didelė betvarkė. Draugijos Vilniaus kraštui "remti" atsišaukimas tą musų išpuđi tik patvirtina. Ta "draugija" nesako, kad ji yra bent centą gavusi iš Amerikos lietuvių Vilniaus lietuviams šelpiti. Tai gali reikšti du dalykus: arba Lietuvos konsulai tai "draugijai" surinkty pinigų nesuuntė, arba ta "draugija" visai neužiima Vilniaus žmonių šelpimu, o rupinasi tik biznišku Vilniaus atstatymu, pagrazinimu ir taip toliau, ir todel konsulai nematė reikalo tai "draugijai" siųsti amerikiečių aukas, bet siuntė jas Lietuvos Raudonajam Kryžiui. Tas turėtų buti išaiškinta.

Amerikos lietuviai yra įjautrus atjautime savo viengenciu nelaimės ir vargo Lietuvoj, Klaipėdoj ar Vilniaus krašte. Jie yra ir duosnus, bet ne todel, kad per daug turėtų. Ir Amerikoj musų giminės žmonės kenčia daug vargo. Yra čia daug tukstančių lietuvių, kurie neturi ko pavalgyti, neturi kur prisiglausti, gyvena iš pašalpų ar almužnos, serga, iš proto išeina, žudosi arba palengva iš-

miršta skurdo mirtimis. Bet Amerikos lietuviai, save užmiršdami, visuomet yra parangūs dėti savo centus Lietuvos pavargėlių sušelpimui. Tai nėra pertekliaus centai. Tai yra centai didžiujų sudėty vargdienų, kurie atjaučia kitus vargdienius, o pirmiausia savo senos tėvynės Lietuvos vargdienius, nes jie Lietuvą savotiškai myli ir idealizuoja.

Todel mums dvigubai svarbu yra žinoti, kaip ir kam yra sunaudojamos musų aukos skiriamos mielaširdystės darbu Vilniaus krašte. Didžiausiam pasisekimui šio mielaširdystės darbo butų geriausia, kad patys amerikiečiai lietuviai užsiimty šelpimo darbu Lietuvoj ir už savo sudėtus pinigus pirkty Amerikoje reikalingus Vilniaus pavargėliams daiktus, drabužius, avalinę, maistą arba daiktus aukoty ir siųsty juos Vilniui išdalinimui reikalingiems pašalpos žmonėms. Tik toks tiesioginis šelpimas sukelty Amerikos lietuviuose dar didesnį norą pasidarbuoti.

Su pagelba Amerikos Raudonojo Kryžiaus taip daro Amerikos lenkai. Nesenai iš Amerikos atplaukė Italijon penki laivai, keturi Amerikos ir vienas Italijos laivas, su amerikiečių lenkų suaukotais ar supirktais daiktais karo nukraustų lenkų šelpimui. Tuose laivuose buvo šimtai skrynių, katily ir rišulių su gyduolėmis, bandžais, batais, rubais vaikams ir suaugusiems, su patalinėmis, marškomis, ir tt. Siuntiniai buvo glo-

Musų tragedija

SUSIVENIJIMO kuopų organizatoriams ar sekretoriams neseniai buvo išsiuntinėti išsibraukusių narių sąrašai, kad patyrys kodėl tie nariai išsibraukė, kas su jais atsitiko, ir ar negalima butų nors dalies jų sugrąžinti į Susivenijimą. Visuose sąrašuose buvo apie 5000 vardų narių, kurie išsibraukė tarp 1932 ir 1937 metų.

Dabar jau pradėjo ateiti organizatorių ir sekretorių pranešimai apie jų kuopų išsibraukusius narius. Iš tų pranešimų susidaro netikėtai liudnas vaizdas. Labai daug išsibraukusių narių ir ši trumpą laiką numirė. Numirusių nušimtis yra stačiek nepatikėtina didelis. Baisiausioj epidemioj žmonės taip nemiršta, kaip mirė musų išsibraukusieji nariai. O paprastai esti atžagariai. Apdraudos kompanijų išsibraukusieji nariai rodo mažesnį mirtingumą negu pasilikusieji. Taip jau labai daug išsibraukusių narių dabar serga ir laukia mirties. Jiems visiems labiausia reikėjo buti ir toliaus Susivenijimo nariais, bet jie nebuvo. Kodėl?

Kaikuriuose atsitikimuose gal buvo kaltas jų pačių apsilaidimas. Bet kalčiausias buvo tas didelis skurdas, tas alkimas ir blogas valgis, tas nupuolimas ir nusiminimas, kurį dabar kenčia šioj šalyje tukstančiai musų brolių lietuvių.

Normaliai iš 5000 išsibraukusių narių ir šešis metus turėjo mirti apie 450. Bet iš nepilnų raportų apie musų išsibraukusius narius išrodo, kad iš penkių tukstančių ir šešis metus bus mirę gal daugiau kaip tukstantis. Pastebėtini yra kaikurių kuopų raportai. Vienas sako: iš penkių išsibraukusių du mirė, du serga, vienas galėtų gyzyti. Kitas raportas sako: iš vienuolikos išsibraukusių keturi mirė. Trečias raportas sako: iš keturiolikos išsibraukusių vienas mirė, penki perseni.

Išrodo, kad neskaitant jaunuolių, kurie bėga nuo savo pasenusių tėvų, tukstančiai musų išsibraukusių ir išsibraukiančių narių yra pasmerkti lėtai ar greitai mirčiai del priežasčių, kurios kuną ir dvasią suėda. Mes kaippo ateiviai esame tiesiog išmirimo padėtyje. Kareiviai karo lauke taip greitai nėra išžudomi, kaip didelė musų nelaimingų žmonių dalis išmiršta del neaprupinimo. Amerikoje niekas mumis nesirupino. Net ir mes patys

boje Amerikos Raudonojo Kryžiaus, kurs tuos daiktus išdalins lenkams, kooperuojant Vokietijos, Lenkijos, Lietuvos ir Latvijos Raudoniams Kryžiams. Tas reiškia, kad dalis tų daiktų pateks ir į Lietuvą, tik ne lietuviams, bet pabėgėliams lenkams, kurių dabar pilna Lietuvoj.

Amerikos lietuviai galėtų su dideliu upu tą patį daryti, tik patyrę ko labiausia Vilniaus krašte žmonėms reikia. Mums Vilniaus kraštas nėra tik tas sklypelis, kurį bolševikai malonėjo sugrąžinti Lietuvai. Didesnė Vilniaus krašto dalis, tirščiausia lietuvių apgyventa, liko bolševikiškos Rusijos užsidariusioj nuo civilizuoto pasaulio imperioj. Kas ten su jais darosi, mes nežinome. Reikia manyti, kad jie ten vargsta ne mažiau kaip kiti vargsta lietuviškoj Vilniaus krašto dalyje. Jiems pagelba reikalinga. Gal per Amerikos Raudonojo Kryžiaus tarpininkavimą ir juos galėtume pasiekti.

Tiesioginio vilniečių šelpimo darbą bent dalinai gal galėtume atlikti kartu su Amerikos žydais. Žydai čia labai rupinasi Vilniaus žydais. Jiems Vilnius yra svarbiausia žydiška sostinė pasaulyje, svarbesnė už Jeruzolimą. Amerikos žydai jau tiesioginiai šelpia savuosius Vilniuje. Daiktų siuntimą Lietuvon galima butų aprupinti kartu su žydais.

Tikrą pagelbą iš Amerikos vilniečiams lietuviams mes galėsime suteikti, tik jeigu pajiegsime išvystyti savystovų veikimą pašalpų rinkime ir dalinime per musų didžiasias organizacijas.

savimi nesirupinome, vaikydami visokius vėjus.

Dabar matome prieš savimi tragediją musų išsibraukusių narių, kurie labai neseniai dar buvo musų nariais, dar galėjo rupintis savimi ir savo šeimyna. Bet daug didesnis lietuvių skaičius niekad nebuvo Susivenijimo nariais. Jie be abejo yra tokioj pat ar dar blogesnėj padėty kaip musų išsibraukusieji nariai, ir gal dar didesnis jų nušimtis išmiršta.

Pavaizdavimui išsibraukusių narių stovio čia paduodame keletą raportų, apleidžiant vardus.

1.

Iš Pennsylvanijos, miestelio mažos kuopos sekretorius rašo apie tris išsibraukusius narius:

"Apie šiuos buvusius draugus pranešu jums, kad A. V. apėjo šią apeliokę, o kiti du tebegyvena čia, bet gyvena ant "relief", taigi suprantama negalėtų mokescių užsimokėti. Musų jaunuoliai, kaip tik paauga, greit išsitiraukia į kitus didesnius miestus, o senesnieji, kiek musų čia yra, kasmet po du ar tris miršta, ir taip kasdien musų mažiau liekasi".

2.

Iš Connecticut valstijos mažos kuopos sekretorė praneša apie išsibraukusius narius:

"Paminėtų draugų niekaip nebegalima priimti į musų Susivenijimą, kadangi jie visi drūčiai serga".

Jie išsibraukė iš Susivenijimo 1933 ir 1935 metais, kada dar nebuvo sirgę.

3.

Iš Illinois valstijos angliakasių miestelio ktupos raštininkas apie išsibraukusius narius sako:

"Musų kuopoj jau yra apie 20 narių išsibraukusių. Nekurie yra jau perseni arba nesveiki priimti atgal. Kitus dar galima butų prirašyti, bet tai yra jauni, kurie bėga nuo mirties. Kai tėvai nemoka arba neišgali mokėti, tai ir pameta. Vienas vaikas, už kurį jo tėvas mokėjo, baigė kolegiją ir apsidėdė su kitos tautos mergina ir turi gerą darbą, bet apie Susivenijimą nenori nei girdėti. Ir daugiau tokių atsiranda ir nepaiso apie ateitį, apie t. a. ir apie nieką. Padėjimas yra blogas mažuose miesteliuose, o dar anglių kasyklose".

4.

Iš Ohio valstijos mažos kuopos organizatorius rašo:

"Musų mieste mažai kas yra lietuvių. Beveik visi ir priklauso prie musų kuopos. Butų dar, ale trys jaunuoliai CCC kempėse verčiasi, o kitų nedirba. Bet ateinančiam susirinkimui gal gausiu vieną arba du".

5.

Iš pietinės Illinois dalies miestelio apie 14 išsibraukusių narių pranešimas buvo toks:

Vienas mirė,
Penki perseni,
Du išvažiavo Chicagon,
Keturi nenori gyzyti, arba negali,
Vienas yra gryžęs,
Vienas ketina gyzyti.

6.

Iš Indianos valstijos kuopos sekretorius rašo:

"Apie gavimą tų išsibraukusių narių atgal į SLA nėra vilties gauti. Vieni jau yra pasinaudoję Susivenijimu (išėmę pašalpą ligoje kiek gali išimti), ir sako "man mirus pinigų nereikia", kiti dabar serga, o vienas yra miręs".

7.

Iš Pennsylvanijos mažo miestelio kuopos apie keturis išsibraukusius narius rašo:

"Vienas yra sveikas, turi neblogą darbą gelžkelio šapo, tik yra per daug išlaidus ir geria.
"Kitas yra sveikas, turi gerą darbą gelžkelio šapo, tik yra didelis skupuolis.
"Viena yra našlė moteris, biednai gyvena, turi du suaugusius sunus, bet jie neturi atsakančių darbų, tai nepadaro nei ant pragyvenimo.
"Antra moteris nebuvo išbraukta ir dabar priklauso".

8.

Iš Wyoming klonio seno lietuviško miestelio kuopos apie išsibraukusius narius organizatorius praneša:

"Du nariai išvažiavo nežinia kur.
"Vienas išsibraukęs narys neturi pinigų užsimokėti, ba viską praleidžia.
"Vienas išsibraukęs narys saužudystę pasidarė, pasikorė iš priežasties netekimo darbo.
"Jo moteris, buvusi narė, buna prie-glaudoj".

9.

Iš Chicagos kuopos organizatoriaus pranešimas apie išsibraukusius narius sako:

Keturi yra mirę,
Du perseni,
Vienas turbut kur kitur priklauso.
Dvi seserys panelės priklausė kol tėvas už jas mokėjo, paskui apsidėdė su svetimtaučiais ir nežinau del kokios priežasties numetė.
Viena panelė apsidėdė su svetimtaučiu ir taipgi pametė, bet ją dar aš pakalbinau.
O vienas mano geras draugas turi biskį peraukštą kraujo spaudimą, tai centras jį priėmė tik ant \$150.

10.

Iš centralės Illinois dalies senos lietuviškos kolonijos organizatorius rašo:

"Pas mus didelė bedarbė. Kur 20 metų atgal dirbo 2000 mainerių, o dabar viskas uždaryta. Žmonės tik ant relief gyvena, ir užsimokėt į Susivenijimą neturi pinigų. Yra tokių, kurie kaip tik gauna pinigų, tai kožną dieną girtas. Daugelis išsibraukusių narių išėmė ligos pašalpos mokestis pagal konstitucijos ir norėtų iki gyvi gauti pilną mokestį.
"Bet dabar čia busianti atidaryta dirbtuvė, kur dirbs du tukstančiai moterų, merginų ir vyrų. Jeigu taip įvyks, tai tik tada mes galėsime pasigirti".

11.

Iš Maryland valstijos kuopos apie išsibraukusius narius organizatorė pranešė:

Du mirė,
Du serga,
Viena galėtų gyzyti.

12	63	—	—	—	68	—	200	20
----	----	---	---	---	----	---	-----	----

